

Związek Zawodowy Strażaków

„FLORIAN” Zarząd Krajowy

ul. Podchorążych 38; 00-463 WARSZAWA

tel. (0-22) 523-31-00; fax (0-22) 523-31-01; e-mail zk@zzsflorian.pl

KRS 0000172302 REGON 010232398 NIP 536-11-07-093

ZKP – 1603/32/14

Warszawa, dnia 23 września 2014 r

prof. Irena Lipowicz

Rzecznik Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-950 Warszawa

Szanowna Pani Rzecznik

WNIOSEK O PODJĘCIE CZYNNOŚCI

Związek Zawodowy Strażaków „Florian” jest ogólnokrajową organizacją zawodową zrzeszającą strażaków, pracowników cywilnych, emerytów i rencistów Państwowej Straży Pożarnej (zwanej dalej „PSP”). Celem Związku jest obrona praw, godności oraz interesów strażaków, pracowników cywilnych, emerytów i rencistów PSP, m.in. ochrona strażaków, pracowników cywilnych, emerytów i rencistów oraz ich rodzin przed obniżaniem poziomu życia oraz wpływanie na politykę kształtowania korzystnych warunków służby i płacy oraz innych świadczeń. W związku z powyższym w ich imieniu zwracamy się do Pani z wnioskiem o zweryfikowanie zgodności art. 13 oraz art. 15a w zw. z art. 14, art. 15 i art. 16 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu

Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (zwanej dalej „ustawą”) z przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz podjęcie stosownych kroków zmierzających do usunięcia dostrzeżonej niezgodności powołanych przepisów z ustawą zasadniczą.

Artykuł 12 ustawy stanowi, iż emerytura policyjna przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub w Służbie Więziennej, z wyjątkiem funkcjonariusza, który ma ustalone prawo do emerytury określonej w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczonej z uwzględnieniem okresów służby i okresów z nią równorzędnych.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy, wysługa emerytalna obejmuje okresy służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub Służbie Więziennej, z wyjątkiem okresów zawieszenia w czynnościach służbowych, a także okresy im równorzędne, łącznie z okresami, o których mowa w art. 14 i art. 16 ustawy.

Okresy równorzędne ze służbą określone zostały w art. 13 ust. 1 i ust. 2 ustawy, na którego treść pragniemy zwrócić uwagę w dalszej części pisma oraz w przepisach art. 14 i art. 16 ustawy. Te ostatnie różnicują sytuację funkcjonariuszy, którzy rozpoczęli służbę przed dniem 2 stycznia 1999 r. i tych którzy podjęli służbę po dniu 1 stycznia 1999 r. w zakresie uprawnienia do zaliczenia pewnych okresów do czasu służby.

Funkcjonariusze PSP, którzy podjęli służbę przed dniem 2 stycznia 1999 r. mogą po spełnieniu określonych przesłanek, zgodnie z art. 14 ustawy wystąpić

o doliczenie do wysługi emerytalnej przypadających po zwolnieniu ze służby okresów zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub okresów nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia. Zgodnie natomiast z art. 16 ustawy, funkcjonariuszom tym zalicza się do wysługi emerytalnej posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe, w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zaliczenie wskazanych okresów do wysługi emerytalnej umożliwia funkcjonariuszom, którzy rozpoczęli służbę przed dniem 2 stycznia 1999 r. na uzyskanie emerytury policyjnej na korzystniejszych warunkach niż funkcjonariuszom, którzy rozpoczęli służbę po dniu 1 stycznia 1999 r.

Zróznicowanie to ma swoje źródło w ustawie z 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła do ustawy szereg zmian, w tym nowy art. 15a. Art. 15 tejże ustawy, który określa sposób obliczenia emerytury, ograniczony został jedynie do funkcjonariuszy, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. Sposób obliczenia emerytury dla funkcjonariuszy, którzy rozpoczęli służbę po dniu 1 stycznia 1999 r. określono w nowym art. 15a, wedle którego emerytura dla funkcjonariusza, który został przyjęty do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., wynosi 40 % podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i wzrasta na zasadach określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 2-5. Do tej kategorii funkcjonariuszy nie ma więc zastosowania pełna regulacja określona w art. 15, a jedynie jej część, istotnie mniej korzystnie regulując sposób obliczania okresu wysługi emerytalnej dla funkcjonariuszy, którzy rozpoczęli służbę po dniu 1 stycznia 1999 r. Jednocześnie zmianie uległy artykuły 14 oraz 16, w których wprowadzono odwołanie jedynie do art. 15, a nie do art. 15a. Tym samym zaliczenie wskazanych tam okresów do wysługi

emerytalnej jest możliwe jedynie względem funkcjonariuszy pozostających w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r.

Artykuł 15a objął więc wstecz swoim działaniem funkcjonariuszy, którzy rozpoczęli służbę po dniu 1 stycznia 1999 r., różnicując w sposób nieuzasadniony ich sytuację prawną względem funkcjonariuszy, którzy rozpoczęli służbę do dnia 1 stycznia 1999 r. Przepis ten pozbawił funkcjonariuszy PSP, którzy rozpoczęli służbę po dniu 1 stycznia 1999 r., a przed dniem 23 lipca 2003 r. ekspektatywy prawa w postaci ukształtowania uprawnień emerytalnych w sposób, jaki miało to miejsce w czasie, gdy zaczynali służbę. Wstępując do służby we wskazanym okresie, funkcjonariusz PSP decydował się na służbę na warunkach określonych w obowiązujących przepisach prawa i miał prawo oczekiwać, iż warunki te nie ulegną zmianie. Ustawodawca tymczasem wprowadził nowe zasady ukształtowania uprawnień emerytalnych nie tylko na przyszłość, ale także ze skutkiem wstecznym, co stoi w rażącej sprzeczności z zasadami demokratycznego państwa prawa.

Odnosząc powyższe uwagi na grunt bardziej ogólny, uznać należy, iż nie ma podstaw do różnego traktowania funkcjonariuszy PSP w zakresie uprawnień emerytalnych w zależności od okresu, kiedy wstąpili do służby. Ustawodawca zdecydował się na uprzywilejowane potraktowanie tej grupy zawodowej pod względem uprawnień emerytalnych nie bez przyczyny. Wynika ono ze specyfiki pracy strażaka wymagającej pełnej dyspozycyjności i zależności od przełożonych służbowych, wykonywania zadań w nielimitowanym czasie pracy i trudnych warunkach związanych często z bezpośrednim narażeniem życia i zdrowia. Nie ma zatem racjonalnych podstaw, by uznać, że funkcjonariusze rozpoczynający służbę po 1 stycznia 1999 r. wypełniali ją w warunkach innych, mniej uciążliwych niż ci, którzy rozpoczęli ją przed tym okresem. Jeżeli ustawodawca decyduje się przyznać pewnej grupie zawodowej określone uprawnienia, powinien konsekwentnie objąć nimi całą tę grupę, a nie różnicować ją według nie relewantnego kryterium, jakim jest czas przyjęcia do służby. W naszej ocenie wskazane wyżej przepisy w opisanym zakresie naruszają zasadę demokratycznego państwa prawnego, zasady zaufania do państwa

i stanowionego przez niego prawa oraz równości wobec prawa i niedyskryminacji, i jako takie powinny zostać poddane kontroli Trybunału Konstytucyjnego.

Drugą kwestią, na którą chcielibyśmy zwrócić uwagę jest sygnalizowany wcześniej problem określenia okresów równorzędnych ze służbą, które zostały wymienione w art. 13 ust. 1 i ust. 2 ustawy. Obejmują one: (1) okresy służby w charakterze funkcjonariusza Urzędu Ochrony Państwa, (2) okresy służby w charakterze funkcjonariusza Policji państwowej, Milicji Obywatelskiej, z wyjątkiem służby określonej w ust. 2 tegoż przepisu, (3) okresy służby w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 -1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, ze zm.), na zasadach określonych w art. 15b, z wyjątkiem służby określonej w ust. 2 tegoż artykułu, (4) służbę wojskową uwzględnianą przy ustalaniu prawa do emerytury wojskowej, (5) okresy służby w charakterze funkcjonariusza Służby Ochrony Kolei, jeżeli funkcjonariusz przeszedł bezpośrednio do służby w Milicji Obywatelskiej lub w Służbie Więziennej w terminie do dnia 1 kwietnia 1955 r., (6) okresy zatrudnienia lub służby w zawodowych jednostkach ochrony przeciwpożarowej i nauki w szkołach pożarniczych, w charakterze członka Korpusu Technicznego Pożarnictwa, a także funkcjonariusza pożarnictwa w terminie do dnia 31 stycznia 1992 r.

Wątpliwości budzi ograniczenie zaliczenia zasadniczej służby wojskowej jako okresu równorzędnego ze służbą jedynie przy ustalaniu prawa do emerytury wojskowej. Godzi to w konstytucyjną zasadę równości wobec prawa, nie znajdujemy bowiem uzasadnionych przyczyn takiego zróżnicowania. Trudno uznać, iż obowiązkowa służba wojskowa jest przygotowaniem zawodowym do pełnienia wojskowej służby zawodowej, gdyż, do niedawna, stanowiła obowiązek niezależny od przynależności zawodowej i nie taki był jej cel. Nie stanowiła więc szczególnego okresu przeszkolenia dla przyszłych żołnierzy zawodowych, ale realizację

powszechnego obowiązku obrony ojczyzny, który nie był zależny od wyboru drogi zawodowej kariery przez obywatela, ale stanowił obowiązek prawny.

Czas obowiązkowej służby wojskowej nie może pogarszać sytuacji pracownika i traktowany jest jako czas pracy. Zgodnie z orzecznictwem sądów powszechnych, okres zasadniczej służby wojskowej odbytej w czasie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zalicza się do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 32 ust. 1 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS), jeżeli pracownik w ustawowym terminie zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 r., II UK 219/09). Z orzeczenia tego wywieść można ogólną zasadę, iż okres zasadniczej służby wojskowej powinien być również zaliczany do okresów, od których zależą szczególne uprawnienia emerytalno-rentowe pracownika.

Tym samym, w naszej ocenie okres zasadniczej służby wojskowej winien być wliczany również jako okres równorzędny ze służbą dla funkcjonariusza PSP, bowiem z woli ustawodawcy podstawą wykonywania jego zawodu jest stosunek służby a nie stosunek pracy i jest to właściwie jedynie różnica terminologiczna. Wypełnianie obowiązku publicznego jakim jest zasadnicza służba wojskowa nie powinno powodować pokrzywdzenia obywatela na jakimkolwiek polu. Stąd wątpliwości co do zgodności art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa i niedyskryminacji, które w naszej opinii powinny zostać przeanalizowane i poddane ocenie Trybunału Konstytucyjnego.

Składając niniejsze pismo, liczymy na wnikliwą analizę sygnalizowanych zagadnień i podjęcie stosownych kroków zmierzających do wyeliminowania z obrotu prawnego norm naruszających zasady wynikające z konstytucji i uderzających w prawa i interesy strażaków, pracowników cywilnych, emerytów i rencistów Państwowej Straży Pożarnej.

Z wyrazami szacunku

PRZEWODNICZĄCY
ZARZĄDZI KRAJOWEGO
Związku Zawodowego Strażaków "MORIAN"
Krzysztof Cieksak